

NHẬT BẢN QUA CON MẮT MỘT SỐ NGƯỜI TRUNG QUỐC

DƯƠNG DANH DY*

Hơn 20 năm qua, đặc biệt là trong hơn 10 năm gần đây, kinh tế và xây dựng của Trung Quốc phát triển rất nhanh, trong khi đó Nhật Bản lại lâm vào vũng bùn đình trệ, thậm chí tăng trưởng âm. Trước tình trạng đó, đầu óc một số người Trung Quốc nào đó đã dần dần hình thành "ảo giác": rằng Trung Quốc sẽ vượt Nhật Bản, một số thanh niên Trung Quốc nhiệt huyết cũng biểu thị coi Nhật Bản không là cái gì.

Một số người làm công tác kinh tế Trung Quốc còn có khuynh hướng, đánh giá cao Trung Quốc, đánh giá thấp Nhật Bản. Đã có một thời gian, ở Bắc Kinh rộ lên câu chuyện cười sau, nói tương lai thế giới chỉ cần 3 nhà kinh tế học là đủ, một người hiểu kinh tế Mỹ, một người hiểu kinh tế châu Âu và một người hiểu kinh tế Trung Quốc. Còn đối với Nhật Bản, câu trả lời là một tiếng cười xem thường: Nhật Bản, ha ha, có thể không cần Nhật Bản nữa!

Đấy là một lời nói không có căn cứ.

Trung Quốc đang nhanh chóng vùng lên, đó là một sự thực, nhưng chỉ là một phần sự thực. Xem xét từ nhiều chỉ tiêu thấy, khoảng cách giữa hai nước Trung, Nhật vẫn còn rất lớn, về nhiều mặt Trung Quốc còn phải đuổi theo Nhật

Bản, không những khoảng cách rất xa mà còn khó khăn chông chát. Khoảng cách giữa hai nước Trung - Nhật, tình trạng thực sự của Trung Quốc cảnh tỉnh, và không thể đắm chìm vào những ảo tưởng để tự lừa dối mình.

Cần phải thấy rằng nền kinh tế Nhật Bản trong hơn 10 năm gần đây không phải ở vào xu thế xuống dốc, mà là trong những điều chỉnh không ngừng đang cố gắng để có đột phá. Hiện nay một loạt chỉ tiêu kinh tế của Nhật Bản vẫn đáng để người ta kính nể.

Giá trị GDP đơn thuần của một nước có thể không gây cho người ta ấn tượng sâu xa, thế nhưng Tokyo với tư cách là thành phố đứng đầu nước Nhật, có giá trị GDP gấp 20 lần thành phố Thượng Hải Trung Quốc, gấp 10 lần thành phố Seoul, Hàn Quốc và gấp 7 lần Hồng Kông, gấp 5 lần Paris và 3,5 lần Luân Đôn. Xin tưởng tượng xem, tổng giá trị GDP của 5 thành phố đó cộng lại mới chỉ bằng 4/5 của thành phố Tokyo, và từ đó mới thấy giá trị 4.300 tỷ USD GDP của quần đảo Nhật Bản là một khái niệm như thế nào. Và nếu tính thêm tài sản của Nhật Bản ở nước ngoài thì tổng lượng nền kinh tế Nhật Bản có thể tăng thêm 3/4 giá trị nữa.

Ngay từ những năm 70 của thế kỷ 20, Nhật Bản đã từng bước tiến vào thời đại "hậu công nghiệp hoá" lấy ngành dịch vụ là trung tâm, nhưng Nhật Bản

* Nguyên Tổng lãnh sự Việt Nam tại Quảng Châu, Trung Quốc.

vẫn là trung tâm của ngành chế tạo quốc tế nổi tiếng. Năm 2003, tổng lượng ngành chế tạo của Nhật Bản là 911,1 tỷ USD, bằng 2,4 lần Trung Quốc. Xét từ mặt hiệu suất sản xuất thấy, ở Nhật Bản cứ sử dụng 1.000 gam dầu dương lượng thì tạo ra được một giá trị 10,5 USD, cao nhất thế giới, ước bằng khoảng 15 lần của Trung Quốc.

Về mặt của cải quốc gia, dự trữ ngoại tệ của Nhật Bản đứng đầu thế giới, tổng mức dự trữ quốc gia cũng đứng đầu thế giới, và là nước chủ nợ lớn nhất thế giới.

Tỷ trọng kinh phí cho R và D (nghiên cứu và phát triển) chiếm trong GDP, ở trình độ nhất định phản ánh tiềm lực tăng trưởng kinh tế của một quốc gia và năng lực có thể phát triển bền vững. Năm 2000, kinh phí cho khoản chi này ở Nhật Bản chiếm 3,12% GDP cao hơn 2,65% của Mỹ, 2,37% của Đức, 2,17% của Pháp, 1,87% của Anh, đứng đầu thế giới. Từ năm 1990 đến nay tỷ trọng kinh phí cho R và D chiếm trong GDP của Nhật Bản luôn đứng đầu thế giới. Số nhân viên làm công tác nghiên cứu trong 10.000 người lao động cũng cao nhất thế giới, năm 2000 là 109,3 người, cao hơn 73,8 người của Mỹ, 60,3 người của Pháp, 59,6 người của Đức và 54,8 người của Anh.

Một con số mà người Trung Quốc nào cũng phải luôn ghi nhớ là: đã có 12 người Nhật Bản được giải thưởng Nobel, còn của Trung Quốc vẫn là số 0.

Vào năm 1994, trong số 500 doanh nghiệp lớn nhất thế giới, số doanh nghiệp của Nhật Bản đã bằng của Mỹ, trong đó chiếm toàn bộ vị trí thứ 1, thứ 2, thứ 3, thứ 4 và trong 10 doanh nghiệp

hàng đầu, Nhật Bản đã chiếm một nửa. Từ những năm 90 của thế kỷ trước đến nay, mặc dù có lúc thế này thế khác, nhưng năm 2003, Nhật Bản vẫn có 88 doanh nghiệp trong số 500 doanh nghiệp lớn nhất thế giới, trong khi Trung Quốc chỉ có 12 cái.

Bình quân GDP đầu người của Nhật Bản năm 2003 là 33.077 USD, gấp 31 lần của Trung Quốc. Và có một điều rất nhiều người không biết là, Nhật Bản là một trong những nước phân phối thu nhập công bằng nhất trên thế giới, hơn nữa tỷ lệ thất nghiệp của Nhật Bản trong những năm gần đây, khi cao nhất cũng không quá 5,5%.

Cũng có thể có người nói, chẳng qua Nhật Bản chỉ mạnh về kinh tế và kỹ thuật thôi, chứ văn minh Nhật Bản chẳng có gì đáng khoe cả. Văn minh là một vấn đề lớn, khó có thể tiến hành so sánh, nhưng có thể thông qua một số chỉ tiêu có tính xã hội mà người Trung Quốc vô cùng quan tâm để nhìn nhận vấn đề.

Mọi người đều biết, về mặt lòng tin xã hội và tổ chất quốc dân, người Nhật Bản phổ biến được coi là những người làm việc nghiêm túc, làm việc có hiệu suất, quý trọng thời gian, coi trọng chữ tín, lịch sự; tại những đường phố lớn, nhỏ ở Nhật, bạn không thấy rác rưởi, dù là ở ga xe điện ngầm chen chúc hay trong cửa hàng đông người, mặt đất lúc nào cũng sạch sẽ, các bức tường trong ga xe điện ngầm không hề thấy hiện tượng viết bậy, vẽ bậy. Rất ít người Nhật hút thuốc lá và ăn uống linh tinh ở những nơi công cộng, càng không có người tùy tiện khạc nhổ bậy hoặc vứt rác lung tung. Người Nhật tôn trọng qui tắc giao thông, bất kể là ở các đô thị phồn hoa như Tokyo, Osaka hay là ở

Kyoto cổ kính, trên đường phố đều không thấy cảnh sát, ô tô và người qua lại đều nghiêm túc hành động theo chỉ thị của đèn giao thông.

Đằng sau những hiện tượng nói trên là người Nhật Bản đã biến lòng trung thành của các võ sĩ (Samurai) đối với chủ nhân thành lòng trung thành của công nhân viên đối với doanh nghiệp, từ đó tiến tới xây dựng lòng tin công, thương trong toàn xã hội. Điều này có thể coi là một ví dụ thành công của việc lợi dụng tinh hoa văn hoá truyền thống, góp phần hoàn thành hiện đại hoá.

Người Trung Quốc, bất kể như thế nào cũng không thể nghĩ là, nước Nhật Bản "sau công nghiệp" mà vào năm 2001, tỷ lệ ly hôn chỉ là 0,23%, là nước có tỷ lệ thấp nhất ở châu Á.

Nhật Bản còn là một trong những nước liêm khiết nhất trên thế giới. Ngày 25 tháng 3 năm 2004, trong "Báo cáo về việc chống hủ bại toàn cầu" do tổ chức "Quốc tế minh bạch" công bố, chỉ số trong sạch của Trung Quốc được 3,4 điểm, cùng xếp thứ 66 với Syria, còn Nhật Bản được xếp hàng ngũ 30 nước trong sạch nhất.

Tỷ lệ che phủ rừng của Nhật Bản gần bằng 64%, là một trong số các quốc gia có tỷ lệ che phủ rừng cao nhất.

Nhật Bản là nước trường thọ nhất thế giới. Năm 2003, tuổi thọ trung bình của nữ giới Nhật Bản là 85,33 tuổi, của nam giới là 78,33 tuổi. Tuổi thọ trung bình của nam và nữ giới Nhật Bản đã 4 năm liền đứng đầu thế giới, riêng nữ giới thì từ năm 1985 đến nay luôn luôn đứng đầu.

Nhật Bản còn là nước tài trợ nhiều nhất cho những người nghèo và cho quỹ nạn dân thế giới.

Tóm lại, Nhật Bản là một nước như thế nào? Trong con mắt khá nhiều người Trung Quốc, họ dường như là một quốc gia dã man, một quốc gia chưa bao giờ nhận sai, một quốc gia mà người dân bị áp lực rất lớn, không hạnh phúc trong cuộc sống, một quốc gia thậm chí không thể dùng đạo lý để giải thoát. Thế nhưng từ trong những so sánh của từng con số thống kê, chúng ta phát hiện, Nhật Bản còn là một quốc gia kinh tế tiên tiến, trăm họ giàu có, xã hội công bằng, pháp trị tốt đẹp, giáo dục ưu tú, gia đình ổn định, môi trường lành mạnh, tuổi thọ cao, nhìn xa thấy rộng và có cống hiến trọng đại cho thế giới. Trung Quốc muốn sánh bằng Nhật Bản, ở nhiều mặt còn phải cố gắng mấy chục năm nữa, có một số mặt thậm chí có khả năng còn phải cố gắng hàng trăm năm nữa.

Nhật Bản quyết không phải là một quốc gia bình thường, một quốc gia đang đi xuống, mà vẫn đang là một quốc gia xuất sắc về nhiều mặt rất đáng để người Trung Quốc nghiêm túc noi gương và học tập. Người Trung Quốc đừng "ảo tưởng" rằng mình đã vùng lên và vượt mọi quốc gia láng giềng. Trung Quốc chỉ là một nước vừa mới khôi phục nguyên khí, có tiềm đồ rộng lớn nhưng đồng thời còn phải cố gắng nhiều hơn nữa về nhiều mặt.

(Theo "Nam Phương Song", Tiếng Trung, số tháng 10 năm 2004)
